

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Живко Жеков

Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“

относно

Конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ Благоевград в област на висшето образование по професионално направление 2.2. История и археология (Стара история) за нуждите на катедра „История“ обявен в държавен вестник брой 63/1.08.2025 г. Единственият кандидат за конкурса е гл. ас. д-р Александър Савов Порталски.

Кандидатът завършва през 1995 г. специалност „История“, с втора специалност „Журналистика“ в СУ „Св. Климент Охридски“, специализира „Стара история, палеобалканистика и тракология“. В периода 2019 – 2021 г. завършва магистърска програма „Нумизматика. Експертиза и оценка на КИЦ“ в Югозападен университет „Неофит Рилски“. Започва да преподава в Югозападен университет „Неофит Рилски“ от 1995 като асистент, от 1999 г. е старши асистент, а от 2008 г. главен асистент.

Научните приноси на кандидата са в областта на Античната история (Лидия, Балкано-анатолийската общност, Древна Тракия, Антична Елада). Курсовете, които д-р Порталски преподава са в сферата на научните му интереси: Култура на Древна Югоизточна Европа, Култура на Древна Гърция, Лидия-непознатата малоазийска империя, Въведение в икономиката и демографията на Древния свят, История на Древния Изток, История на Стария свят (Древна Гърция и Рим), Тракология. Д-р Александър Порталски участва активно в академичния и административния живот на катедрата и университета. Взел е участие в

множество национални и международни конференции, включително в чужбина.

В обявения конкурс д-р Порталски кандидатства с монографията „Балкано-анатолийската общност в древността“ публикувана от издателство ПроВиас в София през 2025 г. Авторът анализира близостта между археологическите обекти от различни райони на балкано-анатолийската общност достигайки до извода, че приликите между тях не са резултат от взаимни влияния, а следствие от същностни характеристики. Представени са различни тези дискутирани в съвременната историография относно терминологичния, хронологически и териториален обхват на изследваната проблематика.

Той извежда три основни фактори, които влияят върху историческите процеси в изследвания от него регион. Първият е формирането на полиса, което допринася за появата на нови социални и икономически реалности, които влияят върху развитието на изследваните общности. Вторият фактор е възприемането на финикийската азбука от елините, което позволява знанието да стане много по-широко достъпно, а последното от своя страна допринася за развитието на науката във всичките и аспекти. Третият фактор е появата и разпространението на паричните номинали, което ускорява икономическите процеси и спомага за развитието на търговията. Разбира се в случая в известна степен се преекспонират тези три фактора за развитието на изследваните общности, но тяхното значение не следва да се пренебрегва и те разбира се имат своето реално влияние.

Студиите и статиите публикувани от кандидата, които предшестват появата на неговата монография, с която участва в конкурса всъщност са един подготвителен етап на изследване и анализ. Тезите развити и защитавани в тях са доразвити и прецизирани в последната му книга. В своите изследвания посветени на тракийските култови места и владетелски

резиденции авторът систематично и творчески доразвива методологичните концепции разработени по тази проблематика. Вероятно резултат от техническа грешка е твърдението в статията „Български теренни изследвания по тракология в Турция и Гърция 2003-2011 г.“ на страница 537, че Апри и Деултум са създадени от Октавиан Август. Както е добре известно Апри е създаден от император Клавдий, а Деултум от император Веспасиан.

Интерес представляват и изследванията посветени на Лидия и нейните съседи. В тях са развити редица оригинални наблюдения по тези проблеми. Изводите за влиянието на Лидия върху решенията на Милет къде да изпрати свои апойкисти не могат да бъдат приети за безспорни. Процесът по създаване на нови емпориони до голяма степен е организиран от метрополията, но в редица случаи създаването на апойкии е резултат от индивидуални инициативи на амбициозни аристократи, които не успяват да намерят реализация на своите амбиции в родните си полиси, поради което се насочват към търсене на нови земи, където те се изявяват като безспорни лидери в качеството си на ойкисти. В тази връзка не всички милетски апойкии могат да се разглеждат като резултат от предварителна стратегия провеждана от властите в Милет.

Друга системно разработвана тема е свързана с района на Тракийската Делта и легендарния владетел Финей. Направени са редица интересни наблюдения в тази посока. Тази проблематика е част от по-широките интереси на автора към балкано-анатолийската общност. В нея той достига до редица интересни изводи, които се вписват контекста на взаимоотношенията между елините и траките в епохата на аргонавтите.

Гл. ас. д-р Александър Порталски е утвърден изследовател в областите, които разработва от античната история. Той има необходимият норматив от часове изискван от закона и отговаря напълно на

наукометричните изисквания за получаване на академичната длъжност „доцент“. Публикуваните от него монографии, студии и статии имат своите безспорни приноси, които доразвиват вече постигнатите от други изследователи нива на историческа интерпретация. Те представляват интерес за студенти и учени проявяващи интерес към разработваните от него проблеми.

В представените публикации за участие в конкурса не се откриват доказателства за плагиатство.

В процедурата не са допуснати нарушения.

Вземайки в предвид посочените по-горе приноси на кандидата гласувам убедено за присъждане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2. 2. „История и археология“ на гл. ас. д-р Александър Порталски

7.XI.2025

доц. д-р Живко Жеков

OPINION

by Assoc. Prof. Dr. Zhivko Zhekov

“St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Turnovo

Competition for the academic position of "associate professor" at the Southwestern University "Neofit Rilski" Blagoevgrad in the field of higher education in the professional field 2.2. History and archaeology (Ancient history) for the needs of the Department of History announced in the State Gazette issue 63/1.08.2025. The only candidate for the competition is Senior Assistant Professor Dr. Alexander Savov Portalski.

The candidate graduated in 1995 with a degree in History, with a second degree in Journalism at Sofia University "St. Kliment Ohridski", specializing in "Ancient History, Paleo Balkan Studies and Thracology". In the period 2019 - 2021, he completed a master's program "Numismatics. Expertise and Evaluation of CIC" at Southwestern University "Neofit Rilski". He began teaching at Southwestern University "Neofit Rilski" in 1995 as an assistant, since 1999 he has been a senior assistant and since 2008 a chief assistant.

The candidate's scientific contributions are in the field of Ancient History (Lydia, the Balkan-Anatolian Community, Ancient Thrace, Ancient Hellas). The courses that Dr. Portalski teaches are in the field of his scientific interests: Culture of Ancient Southeast Europe, Culture of Ancient Greece, Lydia - the Unknown Empire of Asia Minor, Introduction to the Economy and Demography of the Ancient World, History of the Ancient East, History of the Old World (Ancient Greece and Rome), Thracology. Dr. Alexander Portalski actively participates in the academic and administrative life of the department and the university. He has taken part in numerous national and international conferences, including abroad.

In the announced competition, Dr. Portalski applied with the monograph "The Balkan-Anatolian Community in Antiquity" published by ProVias Publishing House in Sofia in 2025. The author analyses the proximity between archaeological sites from different regions of the Balkan-Anatolian community, reaching the conclusion that the similarities between them are not the result of mutual influences, but a consequence of essential characteristics. Various theses discussed in modern historiography regarding the terminological, chronological and territorial scope of the researched issues are presented.

He brings out three main factors that influence the historical processes in the region he studies. The first is the formation of the polis, which contributes to the emergence of new social and economic realities that influence the development of the communities studied. The second factor is the adoption of the Phoenician alphabet by the Greeks, which allows knowledge to become much more widely accessible, and the latter in turn contributes to the development of science in all its aspects. The third factor is the emergence and spread of monetary denominations, which accelerates economic processes and helps the development of trade. Of course, in this case, these three factors for the development of the communities studied are somewhat overexposed, but their importance should not be ignored and they certainly have their real influence.

The studies and articles published by the candidate, which precede the appearance of his monograph, with which he participates in the competition, are actually a preparatory stage of research and analysis. The theses developed and defended in them are further developed and refined in his latest book. In his research dedicated to Thracian cult sites and royal residences, the author systematically and creatively develops the methodological concepts developed on this issue. The statement in the article "Bulgarian Field Research in Thracology in Turkey and Greece 2003-2011" on page 537 that Aprus and Deultum were created by Octavian Augustus is probably the result of a technical error. As is well known, Aprus was created by Emperor Claudius, and Deultum by Emperor Vespasian.

Also of interest are the studies dedicated to Lydia and its neighbors. They develop a number of original observations on these problems. The conclusions about the influence of Lydia on Miletus' decisions on where to send its apoikistes cannot be accepted as indisputable. The process of creating new emporions was largely organized by the metropolis, but in a number of cases the creation of apoikia was the result of individual initiatives of ambitious aristocrats who failed to find realization of their ambitions in their native poleis, which is why they turned to search for new lands, where they emerged as undisputed leaders in their capacity as oikistes. In this regard, not all Milesian apoikia can be considered as the result of a preliminary strategy carried out by the authorities in Miletus.

Another systematically developed topic is related to the Thracian Delta region and the legendary ruler Phineus. A number of interesting observations have been made in this direction. This issue is part of the author's broader interests in the Balkan-Anatolian community. In it, he reaches a number of

interesting conclusions that fit into the context of the relations between the Hellenes and the Thracians in the era of the Argonauts.

Senior Assistant Professor Dr. Alexander Portalski is an established researcher in the areas he develops in ancient history. He has the necessary standard of hours required by law and fully meets the scientometric requirements for obtaining the academic position of "associate professor". The monographs, studies and articles published by him have their undeniable contributions, which further develop the levels of historical interpretation already achieved by other researchers. They are of interest to students and scholars interested in the problems he develops.

No evidence of plagiarism was found in the publications submitted for participation in the competition.

No violations were committed in the procedure.

Taking into account the above-mentioned contributions of the candidate, I vote with conviction for awarding the academic position of "associate professor" in professional field 2. 2. "History and Archaeology" to Senior Assistant Professor Dr. Alexander Portalski

7.XI.2025

Assoc. Prof. Dr. Zhivko Zhekov